

5. Карпенко О.О. Європейський вектор кластеризації транспортно-логістичних підприємств у площині інформаційно-комунікаційних технологій. Монографія / О.О. Карпенко. – Київ : ТОВ «СІК ГРУП Україна», 2017. – 252 с.

6. Князик Ю.М. Кластер як форма управління партнерськими відносинами / Ю.М. Князик. – Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29102/1/063_168_170.pdf.

7. Паливода О.М. Організаційно-управлінські засади інноваційного розвитку промисловості на основі мережових структур: теорія, методологія, практика : монографія / О.М. Паливода. – Київ : Кондор-видавництво, 2017. – 360 с.

8. Стратегія формування та розвитку транспортно-логістичних кластерів в Україні: інноваційно-інтелектуальний підхід: монографія / С.В. Смерічевська, Є.Є. Федоров, Т.В. Ібрагімхалілова. – Донецьк : «ВІК», 2013. – 360 с.

УДК 338.432

Соколюк С.Ю., к.е.н., доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Уманський національний університет садівництва

ГАРМОНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Соколюк С.Ю. Гармонізація інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору. У статті розкрито сутність понять «гармонізація» та «агроінновація». Досліджено основні принципи гармонізації інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору. Розглянуто особливості інноваційного процесу в аграрній сфері. Розкрито сутність механізму стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств аграрного сектору.

Ключові слова: гармонізація, інновації, інноваційна діяльність, стійкий розвиток підприємства, аграрні підприємства.

Соколюк С.Ю. Гармонизация инновационной деятельности предприятий аграрного сектора. В статье раскрыта суть понятий «гармонизация» и «агроинновация». Исследованы основные принципы гармонизации инновационной деятельности предприятий аграрного сектора. Рассмотрены особенности инновационного процесса в аграрной сфере. Раскрыта сущность механизма стратегического управления инновационным развитием предприятий аграрного сектора.

Ключевые слова: гармонизация, инновации, инновационная деятельность, устойчивое развитие предприятия, аграрные предприятия.

Sokolyuk S.Yu. Harmonization of innovation activity of agricultural enterprises. The concepts of “harmonization” and “agricultural innovation” are described in the article. The main principles of harmonization of innovation activity of agrarian enterprises have been investigated. The peculiarities of the innovation process in the agrarian sector have been considered. The essence of the mechanism of strategic management of agrarian enterprises innovative development is revealed, according to which agrarian enterprise should operate in close cooperation with market mechanisms.

Key words: harmonization, innovation, innovative activity, sustainable enterprise development, agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Аграрний сектор є визначальним складником суспільного розвитку. Сучасний стан аграрного сектору України засвідчує незбалансованість його розвитку, коли перевага надається економічному складнику за вторинності екологічного та соціального. Цьому сприяють процеси концентрації виробництва на рівні агрохолдингів, з одного боку, та відсутність можливостей дотримання екологічних вимог і соціальних стандартів у більшості дрібних виробників агропродовольчої продукції – з іншого. Проблема ширша, ніж межі суто аграрних підприємств чи національної

економіки, та має ознаки глобальної. Розв'язання її можливе на засадах гармонізації діяльності підприємств аграрного сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання гармонізації підприємств аграрного сектору досліджено у працях таких зарубіжних та вітчизняних науковців, як С.П. Бирик, Т.П. Берсенєва, Д. Джонсон, М.П. Калиниченко, Є.П. Каргузов, Г. Кунц, Г.М. Сюта, В.Л. Тамбовцев, Е. Фрімен, Д. Хан, К. Шоулз та інші. Однак питання розвитку гармонізації потребує подальшого дослідження з огляду на нові тенденції стійкого розвитку аграрних підприємств.

Проблема гармонізації широко розглядається у працях вітчизняних та зарубіжних учених, проте глобальність аналізованого явища, неоднозначність його сприйняття в суспільстві, необхідність урахування під час розроблення стратегічних програм секторального розвитку та формування інституційного забезпечення зумовлює доцільність подальших наукових досліджень у напрямі окреслення передумов і обґрунтування перспектив гармонізації розвитку підприємств аграрного сектору.

Постановка завдання. Мета статті – теоретичне обґрунтування і практичне розроблення базових засад гармонізації інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору, які би поєднали як внутрішні проблеми підприємств, так і зовнішні виклики. Вітчизняний аграрний сектор фактично єдиний із сукупності видів економічної діяльності, який демонструє зростання як в умовах фінансової кризи 2008–2009 рр., так і у важких умовах 2014–2016 рр. Водночас наявні перспективи розвитку аграрного сектору України значною мірою залежатимуть саме від становлення процесів гармонізації.

Виклад основних результатів. Діалектика інтересів гармонізації складна й неоднозначна. Сучасні тенденції суспільного прогресу не потребують жорсткої регламентації інтересів «від загального до одиничного» або навпаки, а спрямовані на їх гармонізацію, збіг, спільність, єдність (у тому числі на всіх рівнях управління підприємством).

Гармонізація розглядається як критерій успішності підприємства та напряму вдосконалення діяльності виконання певних робіт. Крім того, під гармонізацією розуміється така побудова будь-якого процесу або елементів, що забезпечують процес, який дає змогу досягати необхідного результату в межах встановлених пропорцій [1].

До основних принципів гармонізації інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору відносять:

- забезпечення стійкого розвитку підприємства згідно із законодавством;
- застосування програмно-цільового управління у забезпеченні інноваційного розвитку підприємства;
- визначення сукупності фінансових інтересів;
- взаємозв'язок підсистем управління фінансового забезпечення із загальною системою фінансового менеджменту;
- збалансованість фінансових інтересів власників, керівництва, менеджерів, підрозділів, персоналу тощо;
- здійснення постійного моніторингу, контролю, оцінки фінансових ризиків;
- відповідність заходів формуванням та реалізації фінансової стратегії розвитку підприємства, його місії; своєчасність удосконалення системи фінансового забезпечення підприємства;
- мінімізацію витрат на забезпечення інноваційного розвитку підприємства;
- розроблення фінансової політики за напрямками фінансової діяльності [2].

В умовах ринку підприємства-виробники повинні орієнтувати свою діяльність на задоволення потреб і запитів споживачів, займатися питанням пошуку і реалізації наявних і перспективних ринкових можливостей, насамперед можливостей інноваційного розвитку. А це передбачає зростання ступеня відкритості механізму стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства, а також ступеня взаємодії із зовнішнім економічним простором.

Інновації є найважливішим чинником розвитку підприємств аграрного сектору. У наукових дослідженнях і на практиці доцільно використовувати визначення поняття «агроінновація» як упровадження в аграрну сферу технологічних, технічних, організаційних, економічних, екологічних, селекційно-генетичних та інших видів інновацій з метою отримання економічного ефекту, що забезпечить зміни в якості життя та компоненті живої природи (тварини чи рослини) [3]. На інноваційну активність аграрного підприємства можуть вплинути технологічні, науково-технічні, економічні, організаційно-управлінські, інформаційно-комунікативні, соціальні, екологічні, політичні та правові чинники. З метою активізації інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору необхідно застосовувати організаційно-економічні заходи (зокрема, через науково обґрунтоване ведення сівозмін). Сівозміна максимально виконує основну біологічну функцію – фітосанітарну – і позбавляє посіви сільськогосподарських культур від зайвого застосування хімічних засобів захисту врожаю. Схема введення інновацій у підприємствах аграрного сектору представлена на рис. 1.

Відповідно до схеми механізм агропідприємства має функціонувати у тісній взаємодії з ринковими механізмами. Складність і багатогранність такої взаємодії дає можливість говорити про необхідність гармонізації механізму стратегічного управління інноваційним розвитком агропідприємства.

Механізм стратегічного управління інноваційним розвитком агропідприємства має бути зорієнтованим на цілеспрямований пошук і реалізацію ринкових можливостей інноваційної діяльності, яка відкривається перед підприємством, і дає можливість тривалого функціонування та розвитку у нестабільному ринковому середовищі відповідно до обраної місії агропідприємства. Необхідність гармонізації механізму стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства генерується переважно у разі раптових неочікуваних викликів і змін зовнішнього середовища підприємства. До таких викликів і змін варто зарахувати насичення ринку та зниження споживчого попиту; радикальні нововведення в техніці й технології виробництва; диверсифікованість виробництва, як наслідок – розширення ринкового асортименту нововведень; появу на ринку принципових нововведень; загрози від конкурентів [4]. Необхідність гармонізації механізму стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства виникає і тоді, коли вимоги

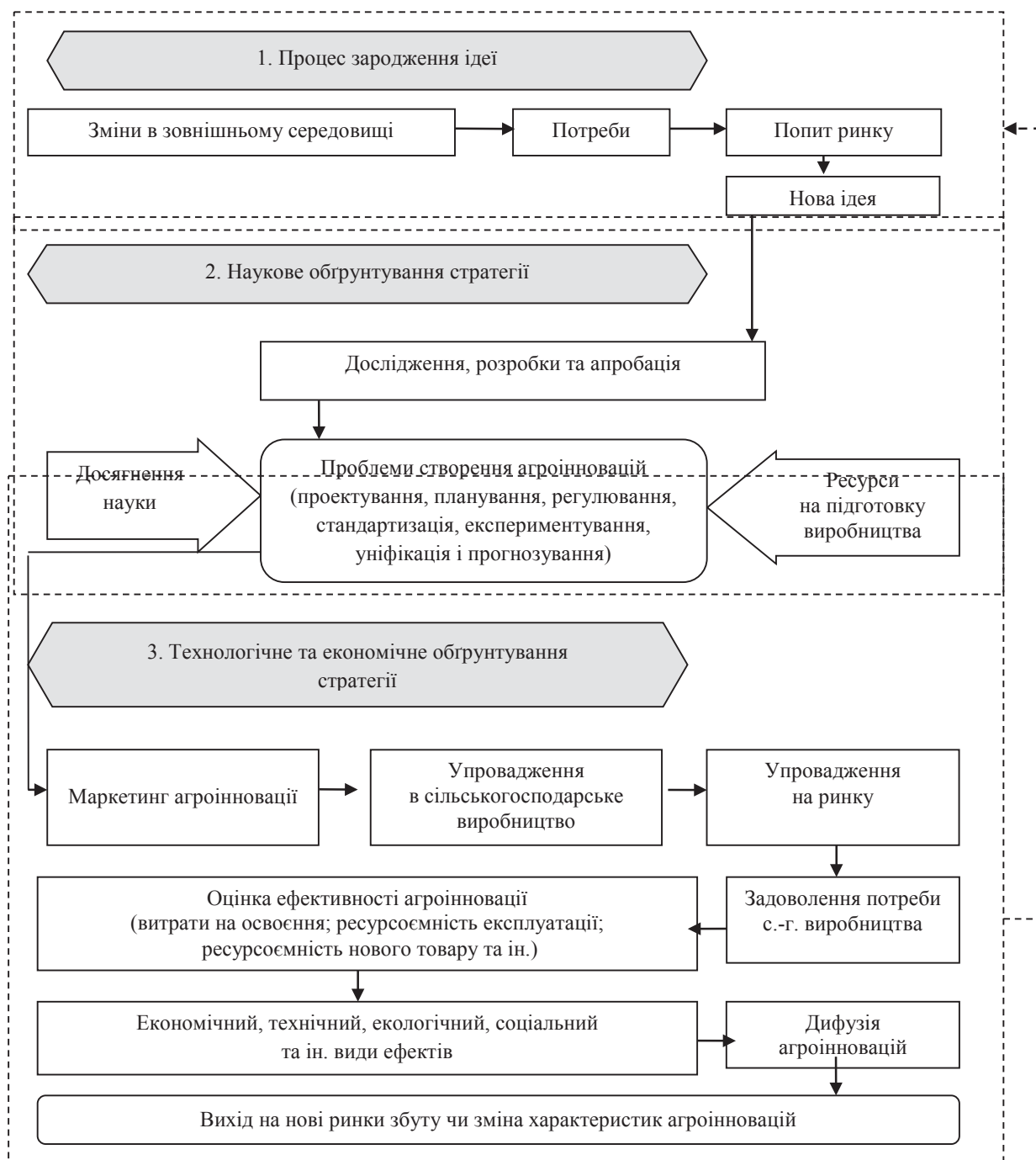

Рис. 1. Схема інноваційного процесу на підприємствах аграрного сектору

з боку суспільства через, наприклад, різкі соціально-політичні зміни змушують підприємства різко змінювати свої траєкторії розвитку та орієнтири діяльності. Значення гармонізації механізму стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства, що дає змогу підприємству виживати в конкурентній боротьбі в довгостроковій перспективі, надзвичайно велике. Цей процес характеризується взаємопов'язаним комплексом дій, спрямованих на зміцнення життєздатності і конкурентоспроможності підприємства. За змістом він враховує основні базисні процеси на підприємстві й у його зовнішньому середовищі, можливості зростання інноваційного потенціалу підприємства [5].

Висновки. Отже, підґрунтям гармонізації механізму стратегічного управління інноваційним розвитком агропідприємства потрібно вважати такі підходи, як визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, виходячи з мети і завдань базисних економічних стратегій підприємства; скорочення кількості ланцюгових управлінських рівнів задля прискорення процесу «дослідження – освоєння – виробництво – збут»; мінімізація термінів розроблення та імплементації інноваційних проектів із використанням принципів паралельного й інтегрального вирішення інноваційних завдань.

Гармонізація інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору є важливим чинником успішності його роботи. Вона не може бути представлена сама собі, а має бути одним із показників

і об'єктів управління. Тому для успішної роботи аграрного підприємства потрібно розробити систему управління гармонізацією його інноваційної діяльності.

Список літератури:

1. Калиниченко М.П. Гармонізація економічних інтересів у системі маркетингового управління промисловим підприємством / Економіка промисловості : зб. наук. пр. – 2013. – № 3 (63). – С. 119–128.
2. Ціпуринда В. Теоретичні аспекти формування інноваційного механізму управління підприємством / В. Ціпуринда // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2007. – № 1. – С. 87–93.
3. Чорнодон В.І. Організаційно-економічні засади інноваційного розвитку промислового садівництва України: [монографія]. – Тернопіль: Крок, 2011. – 408 с.
4. Россоха В.В. Розвиток відносин власності в сільськогосподарських підприємствах: монографія / В.В. Россоха, Л.М. Пронько. – К. : ННЦ ІАЕ, 2010. – 254 с.
5. Мельник О.І. Тенденції інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України / О.І. Мельник / Instytucjonalne Otoczenie Biznesu : 21 Międzynarodową Konferencję Innowacyjność-Przedsiębiorczość-Rozwój, Kielce, 29-30 maja 2014 roku. – Kielce, 2014. – С. 216–222.